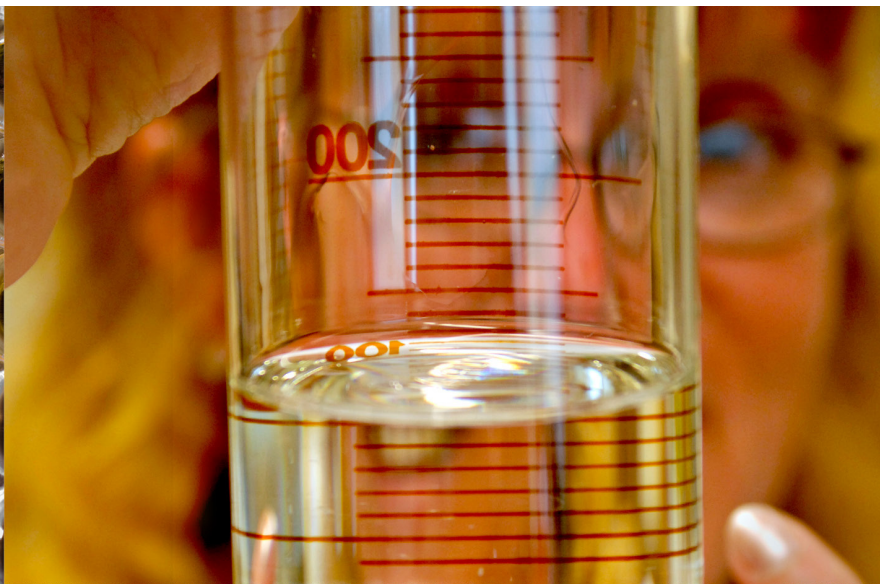

LUNDS
UNIVERSITET

Verksamhetsberättelse 2018

INSTITUTIONEN FÖR KLINISKA VETENSKAPER MALMÖ
MEDICINSKA FAKULTETEN | LUNDS UNIVERSITET

Innehåll

Inledning	3
Forskningsaktiviteter och händelser	4
Forskningsarbeten i nätverk och industri	8
Publikationer	10
Uppdrag och representation externt	12
Priser och utmärkelser	13
Nya beviljade anslag under året	14
Utbildning	15
Kommunikation	17
HR och ekonomi	19
Framtiden	21
Om institutionen	22

Foto: Apelöga, Björn Martinsson, Charlotte Carlberg Bärge, Kennet Ruona, Pixabay
Redaktion: Emma Hamrefors, Katarina Westrin Sjöberg, Tove Gilvad

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för kliniska vetenskaper Malmö
Medicinska fakulteten, Lunds universitet
www.medicin.lu.se/ikvm

LUNDS UNIVERSITET

Box 117
221 00 Lund
Tel 046-222 00 00
www.lu.se

Inledning

Denna verksamhetsberättelse är tänkt att beskriva institutionens sammansättning och den verksamhet som bedrivits 2018. Den är varken fullständig eller heltäckande men ger en överblick av institutionen för kliniska vetenskaper Malmö (IKVM), en av sex institutioner vid medicinska fakulteten.

Alla institutioner inom fakulteten har under 2018 fått ett strategiskt utvecklingsområde, vår institution har området e-hälsa. Mycket annat har hänt under året inom våra verksamheter när det gäller forskning och undervisning, och en del hoppas jag att vi kan belysa i denna skrift, allt kan naturligtvis inte tas med.

DATASKYDDSFÖRORDNINGEN – GDPR

2018 införde EU den nya dataskyddsförordningen, GDPR (General Data Protection Regulation), vilken har påverkat omvärlden och de flesta myndigheter och organisationer, även forskningen och i synnerhet registerforskningen. Syftet med GDPR är att stärka och harmonisera skyddet för alla medborgare i EU vid hantering av personuppgifter. Forskningen omöjliggörs inte på något sätt men med den nya förordningen har vi större krav på oss i vårt arbete framåt.

NY PREFEKT OCH LEDNINGSGRUPP

Administrativt har det hänt en del förra året med en ny ledningsgrupp för institutionen och ny administrativ chef för vårt kansli. För mig som prefekt har detta för-

sta år varit lärorikt och intressant. Även om mycket av det formella ansvaret hamnar hos mig vill jag betona att vi är en hel ledningsgrupp som utformar riktlinjer och även verkställer beslut tillsammans. Bakom oss har vi dessutom en institutionsstyrelse som bidrar med mycket kloka och kritiska synpunkter när så behövs.

UNIVERSITETET OCH TREDJE UPPGIFTEN

Forskning och undervisning är två av våra viktiga uppgifter vid universitetet, och en stor del av uppdraget ligger inom den så kallade tredje uppgiften. Lunds universitet är en viktig del av det demokratiska samhället och därför är det en central uppgift för oss att informera om vår forskning. Under året har många av våra medarbetare medverkat i media liksom i olika utbildnings- och informationsaktiviteter för allmänheten. Ett exempel på aktivitet är medverkan i Almedalen där vi har möjlighet att informera och eventuellt påverka politiker och andra beslutsfattare. Även 2018 var institutionen väl representerad där.

Om du saknar information eller något är felaktigt i denna verksamhetsberättelse, återkoppla till mig. Vi kan då förbättra vårt arbete framöver. Min förhoppning är att denna verksamhetsberättelse ska vara av intresse för alla som arbetar här såväl som för våra externa samarbetspartner och andra intressenter. Med det sagt hoppas jag att du ska få god läsning.

Patrik Midlöv, prefekt vid institutionen för kliniska vetenskaper i Malmö, Lunds universitet

Forskningsaktiviteter och händelser

Forskning och undervisning är våra två viktigaste uppgifter vid universitetet. En del av uppdraget ligger inom den så kallade tredje uppgiften, vilket handlar om vår skyldighet att informera om och på olika sätt kommunicera vår forskning till allmänheten, något vi vid medicinska fakulteten och vår institution aktivt vill stimulera och underlätta för. I denna verksamhetsberättelse försöker vi lyfta ett urval av all den aktiva forskning som pågår inom vår institutions verksamheter och beskriver en del av händelserna under 2018.

En stor del av vår kliniska forskning i verksamheterna blir nyheter och resultat vi prövar i praktiken. Inom kliniska studier är forskningspersoner mycket viktiga för att den medicinska forskningen ska gå framåt och kunna hjälpa människor till bättre hälsa. I detta arbete ansvarar forskarna för all information som samlas in. Under förra året har vi rapporterat om en del av forskarnas framgångar och resultat som kan påverka utvecklingen för hälsa inom medicin och sjukvård.

FORSKARE FÖRESLOG FEM OLIKA GRUPPER AV DIABETES

I mars presenterade forskarna vid Lunds universitets diabetescentrum (LUDC) en helt ny indelning av diabetesjukdomarna som även förutser risken för allvarliga följsjukdomar och ger förslag på behandling. I stället för indelningen i typ 1- och 2-diabetes föreslog forskarna vid LUDC fem olika grupper; ett paradigmskifte i diagnosticeringen av diabetesjukdomarna.

Forskningsaktiviteter och händelser

Resultaten kom från studien ANDIS och fynden publicerades i The Lancet Diabetes & Endocrinology.

NY UPPTÄCKT ÅTERSTÄLLER INSULINCELLERNAS FUNKTION VID TYP 2-DIABETES

I oktober publicerade forskargrupsledare Albert Salehi och professor Claes Wollheim en ny studie. Genom att blockera ett protein, VDAC1, i de insulinproducerande betacellerna, kan man återfå deras normala funktion vid typ 2-diabetes. I prekliniska experiment har forskarna bakom en ny studie även visat att det går att förhindra utvecklingen av sjukdomen. Fynden publicerades i den vetenskapliga tidskriften Cell Metabolism.

TEDDY-STUDIEN FÖRLÄNGDES

I Malmö har Teddy-studien pågått sedan 2004 med full finansiering från det amerikanska hälsovårdsministeriet (NIH). Teddy har bidragit till fördjupad kunskap om vad som händer före ett insjuknande i autoimmun diabetes (typ 1-diabetes hos barn) och visat att en maginfektion kan trigga igång celiaki. I oktober 2018 fick Lunds universitet drygt 40 miljoner kronor från NIH för att fortsätta med Teddy-studien i ytterligare fem år. Seniorprofessor Åke Lernmark är sedan start huvudman för den svenska delen av Teddy-studien.

ASTRID SCREENAR NYFÖDDA I SKÅNE FÖR DIABETES TYP 1

Astrid (Astr1d) är en screeningstudie för autoimmun diabetes (typ 1-diabetes) och celiaki (glutenintolerans). I denna studie identifieras spädbarn som bär på gener som innebär en förhöjd risk att drabbas av någon av dessa sjukdomar. Dessa barn kan medverka i preventionsstudier med syfte att förhindra sjukdomen.

Screening för autoimmun diabetes genomförs i flera länder i Europa. I Sverige kan barn som föds i Skåne screenas i Astrid. Astrid finansieras med stöd av Helmsley Trust.

POINT – EN MULTICENTERSTUDIE FÖR ATT FÖREBYGGA DIABETES TYP 1 HOS BARN

Point (POInT) är en studie med primär prevention av typ 1-diabetes med oralt insulin. Här undersöker forskarna om utvecklingen av autoimmun diabetes (typ 1-diabetes) kan förhindras hos barn med förhöjd risk för sjukdomen genom förebyggande behandling med insulin. Point är en prövarinitierad multicenterstudie

och leds från Tyskland, där även länder som Belgien, Polen, Storbritannien och Sverige deltar. Helena Elding Larsson, adjungerad universitetslektor vid institutionen för kliniska vetenskaper Malmö, är svensk forskargrupsledare för screeningen Astrid och studien Point.

PRECISE – GENOM KOST FÖREBYGGA CELIAKI HOS BARN

Barn med risk för celiaki tas även in i studien Precise – prevention celiaki i Skåne (PreCiSe). I denna studie undersöker forskarna om probiotika och en glutenfri kost under de tre första levnadsåren kan förhindra senare uppkomst av celiaki. Studien bedrivs på enheten för diabetes och celiaki och leds av Daniel Agardh, även han adjungerad universitetslektor och svensk forskargrupsledare för Precise.

PERHIT – UPPSTART AV STUDIE INOM E-HÄLSA

Perhit, eller PERHIT, står för person centredness in hypertension management using information technology och är en randomiserad kontrollerad studie med cirka 900 patienter. Perhit är ett samarbete med universiteten i Göteborg och Linköping där forskarna studerar ett personcentrerat arbetssätt med stöd av informationsteknologi för att optimera behandling av patienter med högt blodtryck.

VÄRMEBÖLJORS INVERKAN PÅ HÄLSAN

I oktober kom en ny registerstudie från Centrum för primärvårdsforskning, ett samarbete mellan Lunds universitet och Region Skåne, där forskare undersökte hur värmeböljor påverkar dödligheten i Sverige. Resultaten visade en tydlig ökning i dödsfall dagar då temperaturen överstiger 27 plusgrader. Studien visade även att risken att avlida i förtid under värmeböljor dessutom verkar vara större i Norrland än i de sydligare landskapen, liksom i socioekonomiskt utsatta områden.

KOPPLING MELLAN PREVENTIVMEDEL OCH PSYKOTROPA LÄKEMEDEL

P-piller och andra hormonella preventivmedel knyts till förskrivning av antidepressiva läkemedel. I maj förra året visade en registerstudie från läkaren och doktoranden Sofia Zettermark vid Lunds universitet att det finns ett samband mellan bruk av hormonella preventivmedel och ökad förskrivning av psykotropa läkemedel bland flickor och kvinnor i tonåren.

Forskningsaktiviteter och händelser

HJÄRTA-KÄRL – NY KUNSKAP OM HUR PLACK FUNGERAR

I april visade ny forskning från Lukas Tomas och Harry Björkbacka att inflammerade, instabila åderförkalkningsplack har en ämnesomsättning som särskiljer dem från stabila plack.

Resultaten visade också på likheter mellan ämnesomsättningen i instabila plack och cancerceller.

MARKÖR INVOLVERAD I LYMFSYSTEMET KOPPLAD TILL HJÄRTSVIKT

I mars presenterade forskaren Yan Borné och hennes kollegor en ny markör i blodet som kunde kopplas till ökad risk för hjärtsvikt. Det överraskande var att markören inte är involverad direkt i hjärtats funktion, som de flesta tidigare kända markörerna är. I stället påverkar den processer i lymfsystemet.

AMERIKANSK STUDIE: KOST- OCH LIVSSTILSRÅD HJÄLPER GRAVIDA BEHÅLLA VIKTEN

Professor Paul Franks var en av de som i september bidrog till en amerikansk studie som har undersökt hur kost och träning kan hjälpa gravida kvinnor med övervikt och fetma att begränsa sin viktökning under graviditeten. Studien var fram till tiden vid publicering den största amerikanska studien i sitt slag som har publicerats i den vetenskapliga tidskriften Obesity.

INTERNATIONELL STUDIE: NY METOD FÖR ATT DIAGNOSTICERA ALZHEIMERS

Professor Oskar Hansson med kollegor presenterade i september i en stor internationell studie en ny metod för att ställa diagnos på Alzheimers sjukdom, något som kan vara svårt eftersom flera andra tillstånd kan ge samma symtom. Den nya metoden avbildar hjärnan och visar den spridning av proteinet tau som finns enbart vid Alzheimers. Forskarna tror att den kommer att vara i kliniskt bruk världen över inom bara några år.

STUDIE: EKONOMISK UTVÄRDERING AV MINDFULNESS-GRUPPTERAPI

I december visade en ny studie från Centrum för primärvårdsforskning i Malmö och hälsoekonomiska enheten vid Lunds universitet, på ekonomiska fördelar med mindfulnessbehandling som utförs på gruppbasis och egna mindfulnessövningar i hemmet, som ett

alternativ till individuell terapi, främst kognitiv beteendeterapi (KBT). Studien publicerades i British Journal of Psychiatry, och är den första ekonomiska utvärderingen av mindfulness i grupperapi.

AVSLUTADE STUDIER OCH PROJEKT 2018

Epihealth i Malmö avslutade kohort

Epihealth (epidemiologi för hälsa) är ett strategiskt forskningsområde (SFO) vid Lunds universitet, och sedan 2011 ett stort forskningssamarbete och nätverk mellan de två universiteterna i Uppsala och Lund.

Syftet är att kartlägga orsakerna till våra vanligaste folksjukdomar som uppträder hos medelålders och äldre personer, som hjärt-kärlsjukdomar, benskörhet, cancer, demens, depressioner, lungsjukdomar, diabetes, fetma, smärttillstånd i leder och skelett, och även funktionsnedsättningar och livskvalitet. Meningen var att undersöka 300 000 invånare i Sverige i åldern 45 till 75 år, och att samla in hälsodata från dessa undersökningar vid två kohorter i Uppsala och Malmö.

I september 2018 avslutades studien och kohorten för Epihealth i Malmö upphörde med insamling av ny data och stängde även för deltagarrekrutering. Totalt har forskarna screenat 11 000 medelålders individer i Malmö-kohorten. Dataanalysering av insamlat material från de som gjort hälsoundersökningen fortsätter.

Professor Peter M Nilsson är ansvarig koordinator för Epihealth vid Lunds universitet, och professor Solve Elmståhl ansvarar för screeningkohorten i Malmö. Båda forskarna är verksamma vid institutionen.

Avslutad ketECT-studie på ketamin

Universitetslektor Mats Lindström med forskarkollegor inom psykiatri Malmö har sedan 2015 medverkat i den nationella multicenterstudien ketECT, där elektrokonvulsiv behandling (ECT) har jämförts med upprepad intravenös infusion av ketamin i subanestetisk dos vid depression.

Studien, som leds från psykiatri Lund, är en randomiserad, kontrollerad studie som genomförts i psykiatrisk slutenvård med flerårigt finansieringsstöd från Vetenskapsrådet. Studien bedrivs i Lund, Malmö, Helsingborg, Örebro och Linköping.

I augusti 2018 uppnådde ketECT-studien målet att ha inkluderat och randomiserat 194 patienter, och av dessa deltagare har hälften randomiserats till ketaminbehandling. Under hösten avslutades studien, som sannolikt är den hittills största i sitt slag, och det finns ett

Forskningsaktiviteter och händelser

stort internationellt vetenskapligt intresse för ketamin som möjligt antidepressivt läkemedel. Framöver ska forskarna i studien genomföra ett års uppföljning efter fullföljd behandling, och framåt pågår även databearbetning och sammanställning av studiens resultat inför planerade publikationer.

ÖVRIGA AKTIVITETER OCH HÄNDELSER 2018

Åtgärdsprogram för kunskapsutvecklingen inom framtidens hälso- och sjukvård

Jan Nilsson, professor i kardiovaskulär forskning med inriktning immunitet och ateroskleros, och Stefan Lindgren, professor i gastroenterologi, organiserade under 2018 på Kungliga Vetenskapsakademien (KVA) en workshop om sjukvårdens kunskapsutveckling. De har även författat flertalet debattartiklar inom området.

Som representanter för Kungliga Vetenskapsakademien (KVA) och Svenska Läkaresällskapet (SLS) har Jan Nilsson och Stefan Lindgren tillsammans tagit fram ett idéprogram för framtidens sjukvård som ett nav för kunskapsutvecklingen inom den samlade hälso- och sjukvården i landet.

Kunskapslösningen – 17 förslag för en bättre hälso- och sjukvård kan du läsa eller ladda ner på Svenska Läkaresällskapet webbplats.

Tellus – ett projekt för att stärka Lunds universitets arbete mot sexuella trakasserier

I efterdyningarna av #metoo-rörelsen från 2017 initierade rektor Torbjörn von Schantz det treåriga forskningsbaserade projektet Tellus vid Lunds universitet.

Projektledare är Anette Agardh, professor i global hälsa, och verksam vid institutionen. Syftet är att internt skapa tryggare arbets- och studiemiljö för anställda och studenter.

Berzelius-symposium diabetes och hjärt-kärlsjukdom i Malmö 23–25 maj

Den 23–25 maj var Epihealth medarrangör till Berzelius-symposium nummer 96 om diabetes och kardiovaskulär sjukdom: "Diabetes and the cardiovascular risk challenge – mechanisms, epidemiology and treatment aspects".

Symposiet anordnades i regi av Epihealth, Karolinska institutet och Svenska Läkaresällskapet (SLS), och det hölls i Jubileumsaulan på Skånes universitetssjukhus i Malmö.

Hedersdoktorer utnämnda

2018 års hedersdoktorer utnämndes och två av dessa har nominerats av medarbetare vid institutionen: Jeffrey P Krischer, professor vid University of South Florida, USA, och John Chalmers, professor vid The George Institute for Global Health, Sydney, och University of New South Wales, Sydney.

Jeffrey P Krischer är en av världens främsta experter på mekanismerna bakom autoimmuna sjukdomar som diabetes och celiaki medan John Chalmers är världsledande forskare inom högt blodtryck och stroke. De två framstående forskarna besökte Sverige med anledning av doktorspromoveringen och höll i maj en öppen föreläsning på CRC i Malmö.

E-hälsodagen 30 november

Fredagen den 30 november arrangerades vid institutionen ett halvdagsseminarium på CRC om e-hälsa i samarbete med Medeon och Diabetessamverkan Sverige: "E-Health – what is needed for research to reach clinical benefit?".

Externa föreläsare och forskare från institutioner vid medicinska fakulteten tog upp utmaningar forskningen möter och dagen behandlade alltifrån e-hälsa och digitalisering till entreprenörskap, och vad som krävs för att lyckas med sina utvecklingsidéer.

Forskningssamarbeten i nätverk och industri

Forskningen har mycket nära samarbete med sjukvården. Mycket av vår forskning är klinisk och utförs med patientmedverkan. En stor del av den undervisning som bedrivs sker inom sjukvården eller i nära samarbete med sjukvården.

Vår verksamhet och forskning i är i hög grad beroende av nära och goda samarbeten med sjukvården, och i institutionens ledningsgrupp är även sjukvården representerad samtidigt som flera medarbetare på motsvarande sätt är del i ledningsstrukturer inom sjukvården. Skånes universitetssjukhus i Lund och Malmö är en viktig samarbetspartner inom forskning såväl som undervisning, och så är även andra delar av sjukvården i Skåne och andra delar av Södra sjukvårdsregionen.

Utöver dessa är viktiga samarbetspartner andra universitet i och utanför Sverige, och myndigheter som är centrala för sjukvård, utbildning och forskning, bland annat instanser som Socialstyrelsen, Läkemedels-

verket och Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU).

Samverkan och innovation är viktiga, och vid institutionen har det under 2018 pågått flera forskningsprojekt i samarbete med industrin och i olika nätverk. Det handlar om olika samarbeten med små innovativa företag och även med stora läkemedelsbolag och medicintekniska företag. Dessa samarbeten är en viktig del av vårt arbete. Ett växande forskningssamarbete gäller institutionens strategiska område e-hälsa. Här samarbetar vi med företag som exempelvis Capio Go, Doctrin och eSanté men även med andra fakulteter vid Lunds universitet och andra universitet.

Forskningsarbeten i nätverk och industri

DIABETES OCH HJÄRT-KÄRL

Professor Jan Nilsson och professor Isabel Gonçalves har med sina forskarkollegor under 2018 bland annat etablerat ett samarbete med Follicum AB (Lund) om utveckling av nya diabetesläkemedel och med MedImmune (USA) om mekanismer för åderförkalkning och Abcentra (USA) angående utveckling av nya hjärt-kärläkemedel. Ett påbörjat samarbete förra året med Novo Nordisk ska också främja forskarnas arbete inom åderförkalkning.

DIABETES BARN

Åke Lernmark, professor i diabetes, inledde nya forskningssamarbeten utanför Lunds universitet inom GPPAD – Global Platform for the Prevention of Autoimmune Diabetes. Ett nytt nätverk med Tyskland, Belgien, Polen, Storbritannien och Sverige som arbetar för att förebygga typ 1-diabetes hos barn.

Teddy-studien vid Lunds universitet, där Åke Lernmark är svensk huvudman, är även del av en större organisation som omfattar USA, Finland, Tyskland och Sverige. Studien bedrivs fram till 2025 genom arbete utifrån flera kommittéer.

Forskarna inom diabetes deltar även i ett aktivt samarbete med Follicum AB och Diamyd Medical, och har levererat råttor till Janvier Labs. Daniel Agardh, som forskar på diabetes och celiaki, har ett aktivt samarbete med Probi AB.

DIABETESFORSKARE MEDVERKAR I BDD-STUDIEN – BÄTTRE DIABETES DIAGNOSTIK

Sedan 2005 har institutionens forskare vid enheten diabetes och celiaki medverkat i BDD-studien (Bättre Diabetes Diagnostik), en registrering och genetisk och autoantikroppsanalys av alla barn i Sverige som insjuknar i diabetes.

BDD (Bättre Diabetes Diagnostik) är en nationell studie som startade år 2005, och där 95 procent av alla barnkliniker deltar. I dag är mer än 2 500 barn med i studien.

BDD undersöker nyinsjuknade barn i diabetes för att öka förståelsen kring vilka faktorer som bidrar till att barn insjuknar i diabetes och varför sjukdomen blir allt vanligare. Vikt och ärftligheten för både typ 1- och typ 2-diabetes (genom frågeformulär och analys av gener för typ 1- och typ 2-diabetes) undersöks och jämförs med barn som insjuknade i diabetes för 25 år sedan.

GERIATRIK

Forskargrupp geriatrik under ledning av Sölve Elmståhl och projektet Gott åldrande i Skåne (GÅS) ingår sedan starten 2018 i nätverket NEAR (Nationell e-infrastruktur inom åldrandeforskning) i Sverige, som av Vetenskapsrådet har beviljats 100 miljoner kronor för perioden 2018–2022 för uppbyggnad av en äldredatabas.

SOCIALEPIDEMIOLOGI OCH SAMHÄLLSMEDICIN

Professor Juan Merlo och hans forskarkollegor har under 2018 startat upp ett nätverk och samarbete inom Centre for Multilevel Modelling vid Bristols universitet, Storbritannien, Institute of Health Policy, Management and Evaluation, Torontos universitet, Kanada och Department of Social and Behavioral Sciences, Harvard School of Public Health, USA.

Projektet heter "Multilevel Analyses of Individual Heterogeneity: innovative concepts and methodological approaches in Public Health and Social Epidemiology", och är finansierat av Vetenskapsrådet (medicin och hälsa) för perioden 2018–2021.

Forskarna inom socialepidemiologi vid institutionen har under 2018 tillsammans med forskare vid genusvetenskapliga institutionen vid Lunds universitet och institutionen för kriminologi vid Malmö universitet startat ett aktivt nätverk och samarbete med Departamento de Psicología Social, Facultad de Psicología, vid Valentias universitet i Spanien.

Projektet heter "Intimate partner violence against women and the Nordic paradox: An intersectional and multilevel analysis in the European Union", och är finansierat med stöd av Vetenskapsrådet (humaniora och samhällsvetenskap) för perioden 2018–2021.

VASKULÄRA SJUKDOMAR – KLINISKA STUDIER

Professor Stefan Acosta och hans forskarkollegor inom vaskulära sjukdomar och kliniska studier har under 2018 bland annat studerat diet och biomarkörer i relation till risk för aortaaneurysm, perifer arteriell sjukdom och carotissjukdom. Inom Epihealth studerade de risken för arteriell embolisering vid förmaksflimmer. De har även medverkat i en randomiserad multicenterstudie Malmö-Örebro-Jönköping. Prevention av postoperativa sårinfektioner efter kärlkirurgi med undertrycksbehandling på slutna incisioner (snitt).

Forskningsarbeten i nätverk och industri

PATIENTERNA MED OCH SÄTTER FORSKNINGSSAGENDAN

I maj anordnade Stefan Acosta en workshop med syfte att betona patientens perspektiv. Projektet var ett samarbete med Aortadissektionsföreningen i Skandinavien och fyra forskare och kliniker vid Lunds universitet, Malmö universitet och Skånes universitetssjukhus (Sus). Workshopen ägde rum på kärkliniken vid Sus i Malmö, och projektet arbetade enligt James Lind Alliance-konceptet – en strukturerad metod för att engagera både patienter och kliniker. Syftet var att tillvarata patienternas syn på prioriterad forskning och att inarbeta resultaten i en forskningsagenda.

OFTALMOLOGI – LÄRAN OM ÖGAT OCH DESS SJUKDOMAR

Universitetslektor Boel Bengtsson och hennes forskarkollegor medverkade under 2018 i ett större projekt, The Glaucoma Intensive Treatment Study, som är en behandlingsstudie där forskarna studerar effekt på synfunktion av direkt intensiv behandling av glaukom i jämförelse med den traditionella och allmänt rekommenderade behandlingsstrategin med start av monobehandling som ökas stegvis vid behov.

Forskarna har även vidareutvecklat ett synfältstest, ett test som forskarna gemensamt med avdelningen för matematisk statistik vid Lunds universitet en gång tog fram på 90-talet. Efter klinisk utvärdering i multicenterstudie har testet under 2018 implementerats i det globalt mest använda instrumentet för synfältsprövning. Forskarna har nu gått från ursprungliga testtider om 15–20 minuter till 2–4 minuter med bibehållen noggrannhet i mätningarna.

ORTOPEDI – KLINISK OCH MOLEKYLÄR OSTEOPOROSFORSKNING

Magnus Karlsson, professor i ortopedi och överläkare, är medlem i International Steering Committee och International Publication Committee, och dataansvarig för en multicenterstudie kallad Serum estradiol association with blood hemoglobin in elderly men: The MrOS Sweden Study. Det är en observationsstudie som pågår vid flera patientcenter och omfattar 11 000 äldre män.

ALLMÄN- OCH SAMHÄLLSMEDICIN

Louise Bennet medverkar i nationella forskningsarbeten kring diabetes och mikrobiota, epidemiologiska diabetesstudier och kliniska prövningar med

diabetesläkemedel. Det senare är ett samarbete med Uppsala universitet och erhöll hösten 2018 anslag från Vetenskapsrådet.

Veronica Milos Nymberg är medlem i e-Health@LU, ett tvärvetenskapligt forum för Lunds universitet och industrin som anordnar seminarier, föreläsningar och öppnar för samarbeten med innovationer inom e-hälsa.

Publikationer

Denna verksamhetsberättelse visar några exempel på publikationer från det gångna året, exempel som belyser både bredd och kvalitet av institutionens forskningsartiklar, och ger inblick i forskarnas resultat i olika studier och projekt. Utrymmet är tyvärr långt ifrån tillräckligt för att lyfta fram alla intressanta och viktiga publiceringar under ett kalenderår.

Under 2018 registrerades det i Lunds universitets forskningsportal Lucris totalt 804 vetenskapliga tidskriftspublikationer med anknytning till institutionen.

FEM MEST CITERADE PUBLIKATIONERNA 2018

De fem publikationerna som följer är de som har blivit mest citerade och där forskare från institutionen har medverkat under 2018. Dessa fem tillhör samtidigt de 10 procent mest citerade artiklarna i hela världen. Bland de 10 procenten fanns under 2018 totalt 182 publikationer där forskare från institutionen medverkar.

1. "Novel subgroups of adult-onset diabetes and their association with outcomes: a data-driven cluster analysis of six variables", *The Lancet Diabetes and Endocrinology*. Vol. 6, No. 5, 05.2018, p. 361–369.

Författare: Ahlqvist, Emma; Storm, Petter; Käräjämäki, Annemari; Martinell, Mats; Dorkhan, Mozghan; Carlsson, Annelie; Vikman, Petter; Prasad, Rashmi B.; Aly, Dina Mansour; Almgren, Peter; Wessman, Ylva; Shaat, Nael; Spégel, Peter; Mulder, Hindrik; Lindholm, Eero; Melander, Olle; Hansson, Ola; Malmqvist, Ulf; Lernmark, Åke; Lahti, Kaj; Forsén, Tom; Tuomi, Tiinamaija; Rosengren, Anders H.; Groop, Leif.

2. "Risk thresholds for alcohol consumption: combined analysis of individual-participant data

Publikationer

Type	2016	2017	2018	Total
Contribution to journal – Article	679	701	729	2 109
Contribution to journal – Letter	26	20	18	64
Contribution to journal – Debate/Note/Editorial	26	22	25	73
Contribution to journal – Review article	32	44	32	108
Total	763	787	804	2 354

The research outputs for 2018 in Lucris for the Department of Clinical Sciences Malmö in comparison with 2016 and 2017.

for 599 912 current drinkers in 83 prospective studies”, *The Lancet*. Vol. 391, No. 10129, 14.04.2018, p. 1513-1523.

Författare: Wood, Angela M.; Kaptoge, Stephen; Butterworth, Adam; Willeit, Peter; Warnakula, Samantha; Bolton, Thomas; Paige, Ellie; Paul, Dirk S.; Sweeting, Michael; Burgess, Stephen; Bell, Steven; Astle, William; Stevens, David; Koulman, Albert; Selmer, Randi M.; Verschuren, W. M. Monique; Sato, Shinichi; Njølstad, Inger; Woodward, Mark; Salomaa, Veikko; Nordestgaard, Børge G.; Yeap, Bu B.; Fletcher, Astrid; Melander, Olle; Kuller, Lewis H.; Balkau, Beverley; Marmot, Michael; Koenig, Wolfgang; Casiglia, Edoardo; Cooper, Cyrus; Arndt, Volker; Franco, Oscar H.; Wennberg, Patrik; Gallacher, John; de la Cámara, Agustín Gómez; Völzke, Henry; Dahm, Christina C.; Dale, Caroline E.; Bergmann, Manuela; Crespo, Carlos; van der Schouw, Yvonne T.; Kaaks, Rudolf; Simons, Leon A.; Lagiou, Pagona; Schoufour, Josje D.; Boer, Jolanda M.A.; Key, Timothy J.; Rodriguez, Beatriz; Moreno-Iribas, Conchi; Davidson, Karina W.; Emerging Risk Factors Collaboration.

3. “2018 ESC Guidelines for the diagnosis and management of syncope”, *European Heart Journal*. Vol. 39, No. 21, 01.06.2018, p. 1883–1948.

Författare: Brignole, Michele; Moya, Angel; de Lange, Frederik J.; Deharo, Jean-Claude; Elliott, Perry M.; Fanciulli, Alessandra; Fedorowski, Artur; Furlan, Raffaello; Kenny, Rose Anne; Martín, Alfonso; Probst, Vincent; Reed, Matthew J.; Rice, Ciara P.; Sutton, Richard; Ungar, Andrea; van Dijk, J Gert; ESC Scientific Document Group.

4. “Separate and combined associations of obesity and metabolic health with coronary heart disease: A pan-European case-cohort analysis”, *European Heart Journal*. Vol. 39, No. 5, 01.02.2018, p. 397–406.

Författare: Lassale, Camille; Tzoulaki, Ioanna; Moons, Karel G.M.; Sweeting, Michael; Boer, Jolanda; Johnson, Laura; Huerta, José María; Agnoli, Claudia; Freisling, Heinz; Weiderpass, Elisabete; Wennberg, Patrik; Van Der A, Daphne L.; Arriola, Larraitz; Benetou, Vassiliki; Boeing, Heiner; Bonnet, Fabrice; Colorado-Yohar, Sandra M.; Engström, Gunnar; Eriksen, Anne K.; Ferrari, Pietro; Grioni, Sara; Johansson, Matthias; Kaaks, Rudolf; Katsoulis, Michail; Katzke, Verena; Key, Timothy J.; Matullo, Giuseppe; Melander, Olle; Molina-Portillo, Elena; Moreno-Iribas, Concepcion; Norberg, Margareta; Overvad,

Kim; Panico, Salvatore; Quiros, J. Ramón; Saieva, Calogero; Skeie, Guri; Steffen, Annika; Stepien, Magdalena; Tjønneland, Anne; Trichopoulou, Antonia; Tumino, Rosario; Van Der Schouw, Yvonne T.; Verschuren, W. M. Monique; Langenberg, Claudia; Di Angelantonio, Emanuele; Riboli, Elio; Wareham, Nicholas J.; Danesh, John; Butterworth, Adam S.

5. “Protein-altering variants associated with body mass index implicate pathways that control energy intake and expenditure in obesity”, *Nature Genetics*.

Författare: Consortium 398 medförfattare.

ANDRA PUBLIKATIONER I URVAL

Diabetes – epigenetik

Professor Charlotta Ling och hennes kollegor har under 2018 fortsatt att studera betydelsen av epigenetik vid utveckling av typ 2-diabetes, och forskarna har hittat epigenetiska könsskillnader i humana lever- och muskelceller som verkar bidra till skillnader i metabolism och eventuellt risk för diabetes. Resultaten har forskarna tillsammans publicerat i för området ledande tidskrifter som *Acta Diabetologica*, *J Clin Endocrinol Metab* och *Stem Cell Research and Therapy* med följande artiklar:

- “MC1568 improves insulin secretion in islets from type 2 diabetes patients and rescues β -cell dysfunction caused by Hdac7 upregulation”
- “Sex differences in the methylome and transcriptome of the human liver and circulating HDL-cholesterol levels”
- “Sex influences DNA methylation and gene expression in human skeletal muscle myoblasts and myotubes”

Klinisk minnesforskning

Professor Oskar Hansson har under 2018 med sina kollegor på klinisk minnesforskning lett en större internationell multicenterstudie som involverade Lund/Malmö, Seoul och San Francisco. Där visade forskarna att en

Publikationer

ny metod (Tau-PET) med stor säkerhet kan identifiera patienter med Alzheimers och skilja dem från patienter med andra hjärnsjukdomar.

Resultaten från studien som publicerades i JAMA Network fick stor internationell uppmärksamhet.

Socialepidemiologi – samhällsmedicin

Professor Juan Merlo och hans forskarkollegor har under 2018 fortsatt sitt arbete i flera projekt och studier inom socialepidemiologi och samhällsmedicin. Detta har resulterat i ett flertal publikationer som fått uppmärksamhet internationellt, bland annat i tidskrifter som *Statistics in Medicine*, *Social Science and Medicine* och *European Journal of Public Health* med följande artiklar:

- "Measures of clustering and heterogeneity in multilevel Poisson regression analyses of rates/ count data"
- "Multilevel analysis of individual heterogeneity and discriminatory accuracy (MAIHDA) within an intersectional framework"
- "Country of residence, gender equality and victim blaming attitudes about partner violence: a multilevel analysis in EU"

Vaskulära sjukdomar – kliniska studier

Professor Stefan Acosta och hans forskarkollegor publicerade 2018 i samarbete med patientorganisationen ADAS (Aortic Dissection Association Scandinavia) en definition av de tio viktigaste forskningsfrågorna för aortadissektion.

AVHANDLINGAR I URVAL

Avhandling – fler flickor utsatta för nättrakasserier

Augusti: Den psykiska ohälsan är omfattande bland unga som utsätts för mobbning, nättrakasserier och fysiskt våld. Det framkom i en ny avhandling från läkaren Maria Fridh. Resultaten visade bland annat att flickor och elever med funktionsnedsättning utsätts för nättrakasserier oftare än andra.

Avhandling – njurhälsa överraskande låg i högre ålder

I maj visade Karin Werners avhandling att hälften av landets friska 80-åringar har en så låg njurfunktion att den ligger under gränsen för vad som räknas som njursjukdom.

Avhandling – smärta och operation

I maj visade Anna Persson i en avhandling att god smärtlindring efter en operation kan påskynda återhämtningen och därmed minska risken för komplikationer som blodpropp och infektion. Hennes forskning visade hur man kan mäta och förutsäga smärta redan före operationen för att kunna optimera behandlingen.

Avhandling – salutogen studie om balans mellan arbetsliv och privatliv

Maj: Personliga resurser i form av inre styrka, hälsa och välbefinnande kan vara delvis förbisedda tillgångar för att uppnå balans mellan arbete och privatliv. Det framkom i en ny avhandling av Madelaine Agosti som hade fokus på en av våra stora yrkesgrupper på arbetsmarknaden, vård och omsorg.

Uppdrag och representation externt

Ett flertal forskare som är aktiva vid institutionen för kliniska vetenskaper i Malmö har utanför universitetets verksamhet även vetenskapligt rådgivande uppdrag inom olika råd, sällskap och föreningar. Denna verksamhetsberättelse omnämner endast ett urval av våra forskares externa uppdrag och representation i olika sammanhang.

Isabel Gonçalves, professor i kardiologi med särskild inriktning mot kärlforskning, hade uppdrag som ledamot i Vetenskapsrådets RFI i den rådgivande grupp A med inriktning på register och databaser samt infrastruktur

Uppdrag och representation externt

för analyser av material för humaniora, medicin och samhällsvetenskap. Hon var dessutom ledamot i styrgruppen för Stroke Syd, där representanter från Region Skåne och Lunds universitet samverkar inom forskning, vårdutveckling och innovationer inom ämnet stroke. Stroke Syd arrangerar även en årlig strokedag.

Jan Nilsson, professor med inriktning kardiovaskulär forskning – immunitet och ateroskleros, hade uppdrag som vice ordförande i Vetenskapsrådets styrelse 2016–2018. Han är ordförande för Hjärt-Lungfondens forskningsråd och var även ledare av en arbetsgrupp om sjukvårdens kunskapsutveckling på Kungliga Vetenskapsakademien (KVA).

Boel Bengtsson, universitetslektor i oftalmologi, var styrelsemedlem i Svenska glaukomsällskapet – en underavdelning till Sveriges ögonläkarförening.

Magnus Karlsson, professor i ortopedi, har haft flera uppdrag i nationella sammanhang. Bland annat som ordförande i Svensk ortopedisk förening (SOF), medlem i vetenskapligt råd (ämne ortopedi) för socialstyrelsen (SoS), representant för ortopedi i Svenska läkaresällskapet (SLS), styrelsemedlem i nordisk ortopedisk förening (NOF), medlem i General Assembly för det europeiska ortopedisällskapet (EFORT), ordförande i Lars Holmkvists forskningsstiftelse och han är även styrelsemedlem i Spenshults forskningsstiftelse.

Åke Lernmark, professor i diabetes, hade 2018 i uppdrag att bedöma anslagsansökningar från The National Institutes of Health (NIH), JDRF – The Type 1 Diabetes Research Funding Advocacy och Diabetes UK.

Stefan Lindgren, professor i gastroenterologi, var 2018 ordförande i Svenska Läkaresällskapet.

Margareta Troein, seniorprofessor i allmän- och samhällsmedicin, var medlem i en referensgrupp till HealthTech Nordic, som arbetar med innovationer inom området teknik för hälsosektorn. 2018 blev hon dessutom hedersledamot i Svenska Läkaresällskapet.

Patrik Midlöv hade uppdrag som expert för E-hälsomyndigheten (eHälsomyndigheten) och sitter även med i E-hälsoinstitutets (eHälsoinstitutets) advisory board/rådgivande nämnd.

Priser och utmärkelser

Lunds universitet och Skånes universitetssjukhus delar varje år ut ett antal priser och utmärkelser. Andra aktörer belönar också universitetets forskare för deras insatser. Denna verksamhetsberättelse nämner några av de priser som forskare vid institutionen fick under 2018.

FORSKARE I TOPP BLAND VÄRLDENS EXPERTER PÅ TYP 1-DIABETES

Åke Lernmark, seniorprofessor vid institutionen och Lunds universitet, rankades 2018 bland de allra främsta experterna i världen på typ 1-diabetes.

Utnämningen gjordes av Expertscape som baserar sin ranking på artiklar i den internationella medicinska databasen PubMed.

YNGRE FRAMGÅNGSRIK KLINISK FORSKARE I REGION SKÅNE 2018

Årets pris till yngre framgångsrik klinisk forskare i Region Skåne 2018 gick till Andreas Edsfeldt, läkare inom verksamhetsområde hjärt-lungmedicin på Skånes universitetssjukhus och forskare vid Lunds universitet, institutionen för kliniska vetenskaper Malmö.

Andreas Edsfeldt har identifierat orsakerna till varför patienter med diabetes typ 2 löper högre risk för att drabbas av hjärt-kärlsjukdomar. Han är verksam i forskargruppen kardiovaskulär forskning – translationella studier som leds av Isabel Gonçalves.

CELIAKISTUDIE PRISADES

Forskningsstudien Cipp, eller CiPP, med inriktning på celiaki tilldelades i maj priset "Nutrition Research Project of the Year" i Genève.

Cipp står för Celiakiprevention med probiotika. Bakom studien står Daniel Agardh vid Lunds universitet och forskningsföretaget Probi AB.

ÅRETS KURS LITTERATURPRIS TILL MODERN GRUNDBOK I ORTOPEDI

Professor Magnus Karlsson tillsammans med kollegor belönades av Studentlitteratur med Kurslitteraturpriset

Priser och utmärkelser

2018. Detta för att de på ett heltäckande och välskrivet sätt gav en aktuell introduktion till ett föränderligt fält.

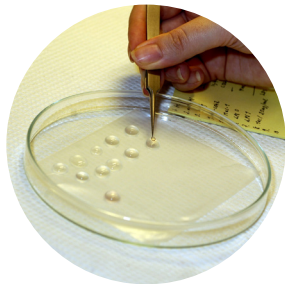
Forskarnas kursbok heter Ortopedi – patofysiologi, sjukdomar och trauma hos barn och vuxna och är en lärobok att använda vid högskolor och universitet i Sverige.

BÄSTA HANDLEDAREN PÅ LÄKARPROGRAMMET

I april 2018 utsåg läkarstudenterna på den åttonde terminen i Malmö Tomasz Dziechciowski, legitimerad läkare, till mottagare av studenternas handledarpris för höstterminen 2017.

ÅRETS ADMINISTRATIVA PRIS GICK TILL EKONOM VID INSTITUTIONSKANSLIET

Institutionskansliets ekonom Johan Lind fick ta emot det administrativa pris som universitetet delar ut varje år. I motiveringen nämndes bland annat att han är ett stort stöd för forskarna, har en strategisk blick och är proaktiv med en rutinerad förmåga att snabbt hitta konstruktiva och pragmatiska lösningar på projektutmaningar.

Nya beviljade anslag under året

Forskningen vid institutionen kliniska vetenskaper Malmö är till stor del finansierad av externa bidrag, där forskarna själva är aktiva att söka anslag från olika bidragsgivare, nationella såväl som internationella.

VETENSKAPSRÅDETS BEVILJADE PROJEKTANSLAG 2018

I Vetenskapsrådets utlysning av projektbidrag inom medicin och hälsa 2018 beviljades Lunds universitet

totalt 48 bidrag. Av de 48 bidragen gick 15 av dessa fleråriga projektanslag till följande forskare vid vår institution:

Anette Agardh, Daniel Agardh, Harry Björkbacka, Corrado Cilio, Maria Gomez, Ola Hansson, Charlotte Ling, Olle Melander, Patrik Midlöv, Peter Nilsson, Marju Orho-Melander, Kristina Sundquist, Malin Wennström, Enming Zhang och Kristina Åkesson.

Totalt beviljat belopp från Vetenskapsrådet under förra året uppgår till 51,7 miljoner kronor till forskning vid institutionen för kliniska vetenskaper i Malmö.

HJÄRT-KÄRLFORSKNING I STARTGROPARNA EFTER ANSLAG

I augusti fick professor Kristina Sundquist vid Centrum för primärvårdsforskning, institutionen för kliniska vetenskaper i Malmö och Region Skåne, ett stort anslag från NIH, USA. Pengarna ska användas till forskningsprojekt om hjärt-kärlsjukdomar hos för tidigt födda.

PRESTIGEFYLLT ANSLAG TILL JAN SUNDQUIST

I april 2018 tilldelades professor Jan Sundquist vid institutionen ett av de mest prestigefyllda forskningsanslagen i Europa, ERC Advanced Grant. Jan Sundquist forskar bland annat på sjukdomsmekanismer och behandling av depression, ångest och stressrelaterade besvär, vanliga tillstånd hos patienterna i primärvården.

OSKAR HANSSON WALLENBERG CLINICAL SCHOLAR 2018

Wallenberg Clinical Scholars från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse ges till landets främsta kliniska forskare. I förra årets satsning återfanns från institutionen professor Oskar Hansson. Hans forskning syftar till att hitta markörer som på ett tidigt stadium avslöjar Alzheimers och Parkinsons sjukdomar.

ANSLAG FRÅN DIABETES WELLNESS TILL TVÅ JUNIORA DIABETESFORSKARE

I början av förra året var Andreas Edsfieldt en av de forskare som tilldelades forskningsanslaget Diabetes Wellness Junior Grant på 200 000 kronor. Han fick anslaget för sitt projekt "Diabetes associated vascular complications caused by impaired efferocytosis, inflammatory resolution and fibrotic tissue repair."

Även Mototsugu Nagao tilldelades motsvarande anslag för projektet "CD36 as a therapeutic target to improve beta cell function in type 2 diabetes".

Utbildning

Vid institutionen för kliniska vetenskaper Malmö bedrivs forskarutbildning, grund- och avancerad utbildning på läkarprogrammet för studenter i Malmö från och med termin 4, och även uppdragsutbildning.

FORSKARUTBILDNING

Institutionens forskarutbildning sker utifrån riktlinjer från medicinska fakultetens forskarutbildningsnämnd (FUN). I nämnden ingår från institutionen professor Anette Agardh. Under 2018 avgick professor Marju Orho-Melander och professor Lena Eliasson.

2018 hade vid institutionen biträdande prefekt Lena Eliasson ansvar för forskarutbildningen. I uppdraget ingår bland annat att träffa doktorander under utbildning och inför disputation. Ansvarig för forskarutbildningen har en överblick av doktorandernas projekt som under året fortskred utan problem. I framtiden kan det däremot behövas en ökad vaksamhet kring

de forskningsområden där det saknas docenter för att handleda kommande doktorander.

Under förra året beslutades det bland annat om ökade krav för handledare. Dessa innebär att en ekonomi- och kvalitetskontroll av ett projekt alltid ska ske innan det kan godkännas. Ett krav är att handledaren kan visa att det finns minst 100 000 kronor tillgängliga för drift av ett sökt doktorandprojekt. Kvalitetskontrollen ska främst säkerställa att en handledare inte har för många doktorander samtidigt och att genomströmningen för tidigare doktorander är god.

I slutet av året beslutades om en ny generell studieplan för doktorandutbildning vid Lunds universitets

Utbildning

medicinska fakultet som ska gälla från 1 januari 2019. Tidigare fanns fem forskarutbildningsämnen, vilket nu är reducerat till endast ett – medicinsk vetenskap. Därefter väljs inriktning enligt svensk standard för indelning av forskningsämnen.

Forskarutbildningsnämnden arbetar även med kvalitetssäkring av forskarutbildningen inför kommande undersökningar från UKÄ (universitetskanslersämbetet). En viktig fråga i nämnden under 2018 var de olika mentorsprogrammen till doktorander med olika framtida fokus inom klinik, industri och akademi.

GRUND- OCH AVANCERAD UTBILDNING

Läkarprogram under förändring

Vid läkarprogrammet arbetade man under 2018, liksom året innan, med olika förberedelser inför kommande förändringar till en sexårig läkarutbildning. Bland annat implementerades en ny utbildningsplan med syfte att anpassa fakultetens läkarprogram till den 12 terminer långa legitimationsgrundande utbildning som riksdagen förväntades besluta under 2018. Den nya utbildningsplanen ligger i linje med Stefan Lindgrens tidigare utredning som gjordes 2017.

I slutet av november 2018 fattade riksdagen beslut om att bastjänstgöring ska införas i läkarutbildningen från år 2020. (Detta beslut har riksdagen i mars 2019 skjutit fram till 2021). Allmäntjänstgöringen, som varit en del i läkarutbildningen sedan 1969, fasas därmed successivt ut och avskaffas helt när lagändringen träder i kraft från 1 juli 2021.

Omorganisering av läkarprogrammets kursadministration

Under 2018 skedde en omorganisering av läkarprogrammets kursadministration vid Lunds universitets medicinska fakultet. Malmö är i den nya organisationen en utbildningsnod av totalt fyra, och i Malmö flyttade administratörer för läkarprogrammets kurser in i en gemensam lokal på CRC:s entréplan intill Agardhsalen. Syftet är att administrationen ska ha bättre möjligheter att samverka i arbetet med de olika terminskurserna och att verksamheten ska vara mer tillgänglig för studenter och lärare.

Satsning mot diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling

Andra nyheter inom läkarutbildningen var att medicinska fakultetens handlägningsordning vid diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling

numera ingår som obligatorisk information vid terminsstart när introduktionen till varje kurs startar.

Samverkansmöte kring läkarprogrammets ämne psykiatri

I november genomfördes ett nationellt tvådagarsmöte för lärare som ansvarar för psykiatriämnet på läkarprogrammen vid samtliga universitetsorter i Sverige. Dagarna var arrangerade i samarbete mellan sjukhus och akademi på de två orterna Malmö och Lund. Institutionen med psykiatri Malmö arbetade tillsammans med kollegor vid Skånes universitetssjukhus, avdelningen psykiatri Lund, och även verksamma vid vår systerinstitution kliniska vetenskaper i Lund.

Folkhälsoutbildning i topp igen

Lunds universitets programadministration för fakultetens internationella mastersprogram i folkhälsovetenskap (120 högskolepoäng) är förlagd vid institutionen och huvuddelen av undervisningen genomförs av lärare verksamma där. Under 2018, liksom tidigare år, var masterutbildningen i folkhälsovetenskap populärast.

Statistik från Universitets- och högskolerådet (UHR) visade att den hade flest sökande bland de internationella mastersprogrammen vid svenska universitet och högskolor. Söktrycket var generellt något lägre i jämförelse med ansökningsomgången ett år tidigare.

Till hösten 2018 fanns totalt 1 507 sökanden till de 40 platserna på programmet.

Uppdragsutbildning

Socialmedicin och global hälsa genomför inom ramen för ett kontrakt med Sida (2014–2020) kurser inom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (22,5 högskolepoäng) på avancerad nivå. Kurserna riktar sig till nyckelpersoner som kan utveckla kapacitet inom ämnesområdet sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i Afrika och Asien: läkare, barnmorskor, representanter från myndigheter, det civila samhället och den privata sektorn. Under 2018 genomfördes tre kurser där 86 personer från Bangladesh, Myanmar, Etiopien, Kenya, Liberia, Sydsudan, Tanzania, Uganda, Zambia och Zimbabwe deltog.

ANDRA UTBILDNINGSUPPDRAG

Kompletteringsutbildning för läkare med examen utanför EU och EES

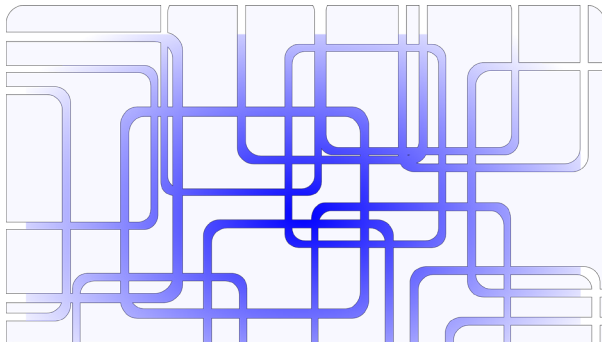
2018 startade utbildningsprojektet kompetensutveckling för utomeuropeiska läkare (Kul) som involverade

Utbildning

lärare, och även läkare och personal på kliniker och vårdcentraler med koppling till institutionen för kliniska vetenskaper Malmö.

Ledningen för läkarprogrammet vid Lunds universitet tillsammans med Region Skåne tog på sig att genomföra Kul för 20 deltagare under ett år. Deltagarna i Kul har utomeuropeisk läkarutbildning och syftet är att deltagarna efter genomförd kurs ska kunna söka AT-tjänst i Sverige. Den första kullen med 14 läkare som gått kursen diplomerades den 17 januari 2019 på Locus Medicus Malmoensis i Malmö.

Ulla Westin, verksam som universitetslektor vid institutionen och överläkare vid öronkliniken på Skånes universitetssjukhus Malmö, är programdirektör för Kul.

Kommunikation

Vid institutionen för kliniska vetenskaper i Malmö finns en kommunikatör som erbjuder institutionens forskare, ledning och kansli stöd inom intern och extern kommunikation som strategi och råd, spridning av resultat, populärvetenskap, webbsidor, nyhetsbrev och media.

INTERNKOMMUNIKATION

Institutionens nyhetsbrev med information från prefekten skickades under året ut sju gånger med cirka 380 läsare per brev. Morgonutskicket, en service med omvärldsbevakning av forskning och samhället, gick till drygt 170 mottagare minst två gånger varje vecka.

Prefektens möten för forskargrupsledare ägde rum vid fyra tillfällen under 2018. Dessa möten har hållits två gånger per termin, morgon och eftermiddag, där

institutionens prefekt, forskargrupsledare och medarbetare vid kansliet samlas för att dela information. Vid dessa möten kan det även förekomma att interna och externa föreläsare informerar om samarbeten med verksamheten eller kring processer som pågår internt.

För nya medarbetare tog kansliets kommunikatör i samarbete med kollegor vid HR fram en introduktionskrift om vår verksamhet med syftet att underlätta introduktionen på arbetsplatsen. Skriften har använts under 2018 och delats ut till cirka 40 nyanställda.

WEBB

Under 2018 och året innan har kommunikatörer vid medicinska fakulteten arbetat med att se över och utveckla webben och webbinnehållet. Det pågick en översyn av fakultetens alla webbmiljöer och arbetet med att göra om och bygga upp nya webbmiljöer har fortgått. Under året genomgick webben förändringar där de egna webbplatserna för fakultetens sex institutioner togs bort för att framöver i stället samla information på fakultetens webbplats.

Parallellt med att utveckla webben arbetade man vidare med forskningsportalen Lucris där forskare själva uppdaterar information om sin forskning.

2018 arbetade institutionens kommunikatör fortsatt som delprojektledare för fakultetens webbprojekt med en fakultetsgemensam webbplats i universitetsgemensamma mallar, även med tidigare ansvar att ta fram en ny struktur för en fakultetsgemensam forskningsflik. Detta på uppdrag för fakultetens kommunikationsavdelning. Från 1 september blev uppdraget på heltid med tjänst vid kommunikationsavdelningen i Lund, och arbetet med en samordnad webbredaktion där fakultets- och institutionskommunikatörer ingår fortsatte under året.

Diabetesportalen.se

Den redan populära Diabetesportalen fortsätter att öka besöksantalet och hade under året 581 669 besök, vilket är drygt 50 000 fler än året innan (2017 hade diabetesportalen.se 530 000 besök). Även den tillhörande Facebook-sidan ökar och hade vid årets slut cirka 4 400 följare, drygt 400 fler än 2017.

PRESS OCH POPULÄRVETENSKAP

Under året genomfördes cirka 25–30 planerade pressaktiviteter, pressmeddelanden eller riktade tips, med spridning i dags- och fackpress.

Kommunikation

Den forskningsnyhet förra året som fick allra störst uppmärksamhet nationellt och internationellt var artikeln om en ny diabetesindelning: "Paradigmskifte i diagnosticeringen av diabetessjukdomarna".

Artikeln beskrev en helt ny indelning av diabetes-sjukdomarna i fem diabetesgrupper, där forskarna även kunde förutse risken för allvarliga följsjukdomar och ge förslag på behandling. Fynden publicerades i *The Lancet Diabetes & Endocrinology*, och forskningsnyheten cirkulerar än i dag.

VETENSKAP & HÄLSA

Vetenskap & hälsa är ett samarbete mellan medicinska fakulteten vid Lunds universitet, Malmö universitet och sjukvårdsförvaltningarna inom Region Skåne som på ett enkelt, informativt och sakligt sätt informerar populärvetenskapligt om forskningen inom medicin och hälso- och vårdvetenskap. Institutionen har medverkat med material i *Vetenskap & hälsa*, genom artiklar i tidskriften och på webben.

Institutionens prefekt Patrik Midlöv, professor i allmänmedicin, och Anders Heijl, professor i oftalmologi, är två forskare vid institutionen som förra året medverkade i *Vetenskap & hälsa*s poddsändningar under rubrikerna Sjuk av alla mediciner – om äldres läkemedel, och Grön starr – en lurig ögonsjukdom.

PUBLIKA OCH POPULÄRVETENSKAPLIGA ARRANGEMANG I URVAL

Forskningens dag 2018: Sepsis – när en infektion blir livshotande

Temat för Forskningens dag 6–7 november var sepsis – ökande hot i antibiotikaresistensens tid. Dekanus Erik Renström, även forskare vid institutionen, inledde både i Malmö och i Lund.

Almedalen 2018

Under årets Almedalsvecka i Visby deltog bland andra Kristina Åkesson, prodekan och professor i ortopedi, i panelsamtal på temat: "Artificiell intelligens – din nya doktor?"

Flera forskare från institutionen, tillhörande Lund University Diabetes Centre (LUDC) och Exodiab (Excellence in Diabetes Research in Sweden), deltog i ett seminarium med rubriken: Bör vi screena alla fyraåringar för autoimmun typ 1-diabetes?

Arrangemangen ingick i universitetets utbud i Almedalen och ägde rum den 4 juli.

Forskare från institutionen som deltog i Almedalen sommaren 2018 var bland andra:

- Åke Lernmark, professor
- Markus Lundgren, läkare och forskare
- Linda Ahlkvist, koordinator TrialNet
- Jeanette Åkerström Kördel, koordinator GPPAD (Globala plattformen för prevention av autoimmun diabetes)

Världsdiabetesdagen

Den 10 november ägde arrangemanget World Diabetes Day/Världsdiabetesdagen rum i Malmö. Drygt 600 besökare kom och dagen var arrangerad av Lunds universitets Diabetescentrum i samarbete med Diabetesföreningarna i Skåne län, Medeon Science Park och Diabetes Samverkan Sverige. Inför Världsdiabetesdagen lanserades också en utställning med foton från forskargrupper vid LUDC i Lund och Malmö.

Efter att ha visats på Världsdiabetesdagen i Malmö har den även visats på CRC och BMC.

Biblioteksföreläsningar för allmänheten

Varje år anordnar Lunds universitet forskarföreläsningar som genomförs på olika bibliotek runtom i Skåne. Forskarna från Lunds universitet lyfter fram sin forskning inom områden som kost och hälsa, åldrande och barnlöshet, klimatlitteratur och modernt stadsbyggande. Föreläsningarna är gratis för allmänheten. Under biblioteksföreläsningarna 2018 medverkade flera forskare från medicinska fakulteten.

Från institutionen deltog Elisabet Londos, professor i klinisk minnesforskning, med föreläsningarna "Kognitiv sjukdom eller det vi tidigare kallade demens" och "Lewy body demens – farligt att inte känna till".

NMT-dagarna 2018 för gymnasieelever

Varje år sedan 1998 anordnar naturvetenskapliga fakulteten, medicinska fakulteten och Lunds Tekniska Högskola vid Lunds universitet NMT-dagarna. Under en vecka i mars bjuds gymnasieelever och lärare på populärvetenskapliga föreläsningar och demonstrationer.

2018 medverkade tre doktorander från institutionen som höll två populärvetenskapliga föreläsningar var för gymnasieleverna.

- Iris Zahirovic: Hjärnans och minnets fantastiska värld och vad sker när det sviktar
- Louise Brunkwall: Konsten att forska på mat, hur gör man och vad vet man?
- Agnes Andersson Svärd: Hur förändras blodets celler innan diagnos av typ 1-diabetes hos barn?

HR och ekonomi

HR och ekonomi

Anställda vid institutionen är lärare och forskare, teknisk och administrativ personal (TA-personal) som arbetar med att ge stöd åt verksamheten. Institutionen har ett eget kansli som stöttar forskargrupperna i frågor och ärenden som rör ekonomi, HR och kommunikation. Stöd finns även vid fakultetskansliet och den centrala förvaltningen.

MEDARBETARE

Vid årets slut fanns totalt 40 professorer verksamma vid institutionen för kliniska vetenskaper i Malmö.

Anställda 2018-12-31	Antal	Män	Kvinnor
Professor	40	28	12
Professor senior	7	4	3
Professor adjungerad ¹⁾	5	5	0
Universitetslektor	8	5	3
Universitetslektor adjungerade	5	2	3
Meriteringsanställning ²⁾	8	5	3
Annan forskande och undervisande personal ³⁾	67	31	36
Doktorander med anställning ⁴⁾	41	17	24
Administrativ personal	63	17	46
Teknisk personal	38	10	28
Totalt antal anställda	282	124	158

1) Har huvudanställning inom sjukvården.

2) Post-doc, biträdande lektor.

3) Assistent klinisk, forskarassistent, forskare, biträdande forskare, forsknings-sköterska, laboratorieforskare.

4) Doktorander (heltid) finns med eftersom de ingår som anställda.

Sedan 1 oktober 2018 är Anders Halling ny professor i allmänmedicin.

Peter Zygmunt, professor i farmakologi, tidigare verksam vid institutionen för laboriemedicin i Lund, flyttade under förra året över sin verksamhet till Wallenberglaboratoriet och till institutionen i Malmö.

Medicinska fakulteten har ett mål på att 40 procent av professorerna ska vara kvinnor. Vid institutionen är för närvarande 30 procent av professorerna kvinnor.

Under 2018 försvarade totalt 35 doktorander vid institutionen sina avhandlingar. Av dessa 35 disputerande hade nio stycken en doktorandanställning.

Doktorander ¹⁾ 2018-12-31	Antal	Män	Kvinnor	Varav nya 2018
Totalt	272	139	133	54
Heltid	41	17	24	
Deltid	231	122	109	
Disputationer 2018				
Totalt	35	12	23	
Heltid	9	5	4	
Deltid	26	7	19	
Docenter Nya 2018				
	6	5	1	

1) Heltidsdoktorander har anställning vid fakulteten, deltidsdoktorander har vanligen anställning inom sjukvården.

2018 utsågs sex nya oavlönade docenter:

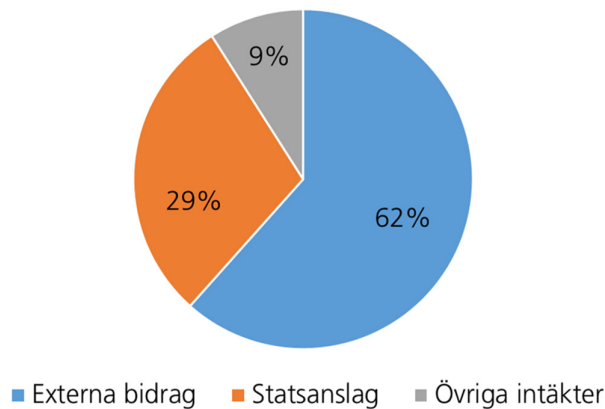
- Ervin Toth, gastroenterologi
- Giuseppe Ascitto, kärlkirurgi
- Pia Karlsland Åkeson, pediatrik
- Johan Jarl, hälsoekonomi
- Johan Elf, invärtesmedicin
- Viktor Hamrefors, experimentell internmedicin

HR och ekonomi

EKONOMI

Av institutionens totala omsättning står utbildningen på grund- och avancerad nivå för 14 procent, och den finansieras till största del av statsanslaget till universitetet. Vår forskning och forskarutbildning står för resterande 86 procent av omsättningen, och är till över 80 procent finansierad med externa bidrag. Statsbudgetmedel som går till forskningen fungerar främst som en grundfinansiering av lärtjänster.

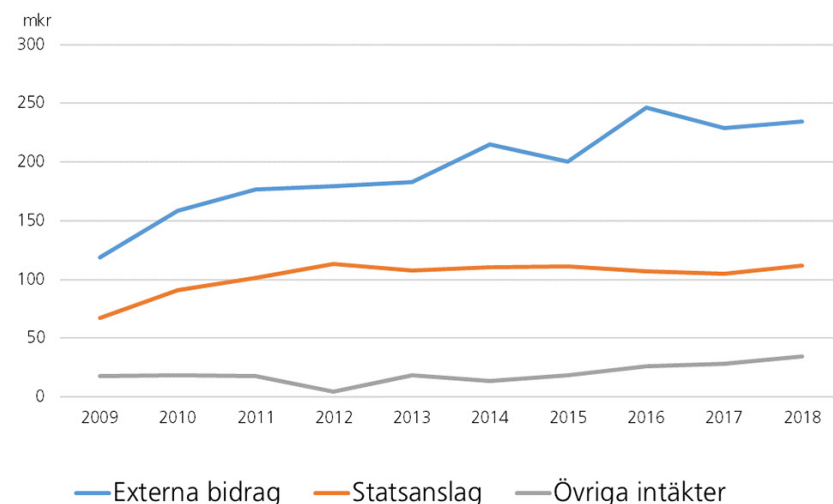
Fördelning av intäkter 2018

EXTERNA BIDRAG 2018

Efter en toppnotering 2016 med externa bidrag på 246 miljoner kronor har institutionens medarbetare varit fortsatt framgångsrika, och våra externa bidrag har legat kvar på en stabil och hög nivå.

Utveckling av externa bidrag 2009–2018

2018 uppgick institutionens externa bidrag till 235 miljoner kronor och de fyra enskilt största bidragsgivarna var Vetenskapsrådet (43 mkr), Hjärt-Lungfonden (25 mkr), Europeiska forskningsrådet – ERC (23 mkr) och National Institutes of Health – NIH (22 mkr).

Andra bidragsgivare som under året lämnade värdefullt stöd till forskare verksamma vid institutionen är Novo Nordisk-fonden, Stiftelsen för strategisk forskning, Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, Vinnova, Forte, Cancerfonden, Familjen Kamprads stiftelse, Albert Pahlssons stiftelse, Crafoordska stiftelsen, Kungliga fysiografiska sällskapet, Diabetes Wellness Sverige och Svenska diabetesförbundet. Denna lista på våra bidragsgivare är inte komplett.

INFRASTRUKTUR OCH INVESTERINGAR – NYA STÖRRE SATSNINGAR

Åke Lernmarks forskningsgrupp med område diabetes barn, investerade i ny infrastruktur med en upphandling av bkningsportal och kostdatabas i studierna för Teddy och Tefa. Teddy-studien är ett forskningsprojekt som försöker ta reda på vad det är som gör att barn får autoimmun (typ 1) diabetes.

Teddy står för The Environmental Determinants of Diabetes in the Young, på svenska betyder det ungefär omgivningsfaktorerens betydelse för uppkomst av diabetes hos barn. Tefa, som ingår i Teddy-studien, är en studie för familjeprevention. Alla som har två eller flera autoantikroppar mot sina betaceller kan vara med.

Framtiden

När du läser detta är framtiden på väg eller delvis redan här. Det har nu fattats beslut om förändrad läkarutbildning. Från hösten 2021 har vi en 12-terminers läkarutbildning som ska leda till legitimation. Det ställer stora krav på undervisningen, på teorimoment såväl som momenten i det verksamhetsintegrerade lärandet (VIL).

Våra lärare och forskare har en mycket viktig roll för vår läkarutbildning. Jag skriver medvetet lärare och forskare för att betona att vår undervisning vid universitet ska vila på vetenskaplig grund, och det är även en viktig arbetsuppgift för våra framstående forskare att medverka aktivt i grundutbildningen. Vid undervisning ska du utöver faktakunskaper även vara kunnig på högskolepedagogik för att gagna våra studenters lärande. I läkarutbildningen vill vi fortsatt uppmuntra våra lärare att vidareutveckla sig pedagogiskt.

Den tredje uppgiften är en av våra huvuduppgifter. Min förhoppning är att våra duktiga forskare fortsatt delar med sig av sina forskningsresultat, och även mer aktivt deltar i samhällsdebatten.

Jag tror på en fortsatt expansion inom flera forskningsområden och därmed även mer inom vissa forskargrupper. Samtidigt är det min förhoppning att vi ska se fler samarbeten mellan olika grupper inom institutionen och med andra delar av universitetet. Under året fick vi på institutionen en helt ny forskargrupp inom farmakologi under ledning av professor Peter Zygmunt. Kompetensen hans grupp tillför öppnar för nya samarbetsmöjligheter inom såväl som utanför vår institution.

Som strategiskt utvecklingsområde inom medicinska fakulteten fick vår institution förra året e-hälsa. E-hälsa är ett brett och delvis nytt ämne, och här finns stora möjligheter till samarbetsprojekt inom samtliga kliniska forskningsområden – inte minst tillsammans med Lunds tekniska högskola (LTH) och externa parter som olika innovativa teknikföretag.

Institutionens forskare har under det senaste året varit mycket framgångsrika i att söka och få stora

anslag, detta i nationell och internationell konkurrens. Jag hoppas att dessa framgångar fortsätter, även om jag är väl medveten om den hårdnande konkurrens som råder.

Inom vår undervisning och forskning kommer vi fortsatt att ha ett nära samarbete med sjukvården. Precis som inom sjukvården kommer verksamheterna vid institutionen att ha behov av nya lokaler framöver. Eftersom vi samarbetar nära sjukvården i vår kliniska forskning och ofta delar lokaler, är det viktigt att vi har en fortsatt dialog med sjukvården för att se till att vi framöver har en lokalsituation som främjar vår undervisning och forskning.

Vi har ett bra samarbete med övriga institutioner vid fakulteten, och särskilt vill jag framhålla det nära samarbetet med institutionen för translationell medicin (ITM). Både prefekter och biträdande prefekter för de två Malmöbaserade institutionerna träffas regelbundet, och min förhoppning är att detta samarbete ska kunna utvecklas ytterligare.

För att bli så framgångsrika som vi önskar behöver vi se till att vara en attraktiv arbetsplats och ha en god arbetsmiljö där alla medarbetare kommer till tals och upplever att de kan påverka sin situation. Vi ska vara en lärande kunskapsorganisation och målet är att ha en öppen dialog mellan och på alla nivåer inom våra verksamheter. Framöver fortsätter vi arbetet med att kartlägga och förbättra vår fysiska och psykosociala arbetsmiljö, och i detta arbete är min ambition att eftersträva en tät och öppen dialog med samtliga medarbetare.

Patrik Midlöv, prefekt, maj 2019

Om institutionen

Institutionen för kliniska vetenskaper Malmö är en av sex institutioner vid medicinska fakulteten, Lunds universitet. Vid institutionen finns ett drygt fyrtiotal forskargrupper och cirka 300 universitetsanställda, och utöver detta många medarbetare som har sin anställning inom Region Skåne som är aktiva inom forskning och undervisning vid institutionen.

Kärnan i verksamheten är klinisk patientnära forskning i nära anknytning till sjukvården och experimentell och epidemiologisk forskning för att förstå orsaker till ohälsa.

Forskarutbildningen har runt 280 doktorander, varav 240 deltid och cirka 40 disputationer årligen. På utbildningssidan har institutionen ett ansvar för läkarutbildningen i samverkan med Skånes universitetssjukvård, primärvård och Region Skåne. Institutionen arbetar för att främja internationellt och nationellt stark forskning genom samarbete.

STYRELSE OCH LEDNING

Från 1 januari 2018 fick institutionen en ny prefekt och ledningsgrupp. Den nya institutionsledningen består i nuläget av prefekt och tre biträdande prefekter.

- Prefekt: Patrik Midlöv (sedan 2018), professor i allmänmedicin
- Ställföreträdande och biträdande prefekt, ansvarig för forskning och utveckling: Holger Luthman (sedan 2018), professor i genetik
- Biträdande prefekt med ansvar för grundutbildning och avancerad nivå: Mats Lindström (sedan 2018), universitetslektor i psykiatri
- Biträdande prefekt med ansvar för forskarutbildningen: Lena Eliasson, professor i experimentell diabetesforskning.

I ledningsgruppen ingår även en representant för hälso- och sjukvården, Katarina Johnsson är biträdande förvaltningschef vid Skånes universitetssjukhus.

Kansliets administrativa chef ingår också i ledningsgruppen. Under året hade institutionskansliet ett byte av administrativ chef. Kansliets administrativa chef Mats Roxendal ingick i ledningsgruppen fram till 2018-08-19. Från och med 2018-08-20 har Katarina Westrin

Sjöberg, ny administrativ chef vid kansliet, ingått i ledningsgruppen.

Institutionsstyrelsen

Institutionsstyrelsen under förra året var vald för perioden 2016–2018. Ett fyllnadsval gjordes under hösten 2017 där två ledamöter ersattes och tillträdde från och med den 1 januari 2018.

Professor Gunnar Engström utsågs till ny ledamot. Med anledning av att Gunnar Engström vid denna tidpunkt var suppleant i styrelsen utsågs samtidigt en ny suppleant, professor Fredrik Ghosh. I samma val utsågs även en ny suppleant i kategorin TA-personal eftersom universitetslektor Nils Wierup bytt institutionstillhörighet. Till ny suppleant för TA-personal (teknisk/administrativ personal) valdes samordnare Maria Olofsson.

Styrelsen består av ordinarie ledamöter från lärare, TA-personal, studenter och suppleanter.

Fyra sammanträden hölls under 2018. Samtliga protokoll är tillgängliga på Intramed, medicinska fakultetens interna webbplats.

Styrelsens sammansättning 2018

Lärare – ordinarie ledamöter

Patrik Midlöv	professor, prefekt
Mats Lindström	universitetslektor
Holger Luthman	professor
Olle Melander	professor
Gunnar Engström	professor
Gunilla Nordin Fredrikson	professor
Kristina Sundquist	professor
Cecilia Svedman	universitetslektor

Lärare – suppleanter

Boel Bengtsson	universitetslektor
Fredrik Ghosh	professor
Ulla Westin	universitetslektor

Representant för sjukvården

Anders Christenson	docent, sektionschef
Peter Mangell	docent (suppleant)

TA-personal

Rasmus Bennet	BMA
Mahnaz Moghaddass	statistiker
Jacqueline Postma	anslagsadministratör
Maria Olofsson	suppleant

Om institutionen

Studeranderepresentanter – forskarutbildningen

Christoffer Tengryd studerande
Abrar Ahmad studerande

Studeranderepresentanter – grundutbildningen

Einar Smith studerande

VAL 2018

I november 2018 genomfördes ett val av en ny institutionsstyrelse för perioden 2019–2021.

Utöver val till ny styrelse under hösten genomfördes under våren dessutom ett val till en ny valberedning vid institutionen.

KANSLIET

Institutionskansliet ger administrativt och strategiskt stöd åt prefekt, ledningsgrupp och forskargrupperna vid institutionen.

Vid kansliet finns funktionerna:

- administrativ chef
- prefektsekreterare
- ekonomi (controllere, ekonomer)
- HR (personalsamordnare)
- kommunikatör
- administratör

REPRESENTATION INOM FAKULTET OCH UNIVERSITET 2018

Forskare verksamma vid institutionen har även olika ledningsuppdrag inom universitetet och vid vår medicinska fakultet. Här listas några av uppdragen där institutionen finns representerad.

Fakultetsledningen – institutionen har två medarbetare i fakultetsledningen 2018–2020.
(Erik Renström, dekan, och Kristina Åkesson, prodekan)

Fakultetsstyrelsen – två ledamöter 2018–2020
(Erik Renström, dekan, och Kristina Åkesson, prodekan)

Docentnämnden – en ledamot.
(Fredrik Ghosh)

Forskarutbildningsnämnden – en ledamot.
(Anette Agardh)

Grundutbildningsnämnden – en ledamot.
(Peter Åsman)

Forsknings- och infrastrukturnämnden – en ledamot.
(Lena Eliasson)

Programnämnden för läkarutbildning (PNL) – tre representanter.
(Annika Brorsson, Elisabet Londos, Sara Regné)

Nämnden för jämställdhets- och likabehandlingsfrågor – en ledamot.
(Björn Rosengren)

Medicinska lärarförslagsnämnden – ingen ledamot.
Life Science Innovation Board – en representant.
(Erik Renström)

Informationssäkerhetsråd – en representant.
(Anders Beckman)

Prioriteringskommitté för forskning avseende ALF-medel – en representant.
(Kristina Åkesson)

Lokal skyddskommitté – en representant.
(Holger Luthman, institutionens ställföreträdande och biträdande prefekt)

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för kliniska vetenskaper, Malmö (IKVM)

Medicinska fakulteten, Lunds universitet

Telefon (växel): 040-39 10 00

Webbsida: www.medicin.lu.se/ikvm

Postadress: Malmö Clinical Research Centre, Box 50332, 202 13 Malmö

Besöksadress: Clinical Research Centre (CRC), Jan Waldenströms gata 35, Malmö, Hus 92, plan 11

